

ROZMYŚLIĆ (49) *vb pf*

o jasne.

inf rozmyślić (9). ◇ *fut* 2 sg rozmyślisz (3). ◇ 3 sg rozmyśli (4). ◇ *praet* 3 sg m rozmyślił (1). ◇ *imp* 2 sg rozmyśl (19) [w tym: rozmyśl każdy (1) może 3 sg]. ◇ 3 sg niech, niechaj rozmyśli (2). ◇ 1 pl rozmyślmy (3). ◇ 2 pl rozmyście (1). ◇ *con* 2 sg m by rozmyślił (1). ◇ 1 pl m pers byśmy rozmyślili (1). ◇ *part praet act* rozmyśliwszy (5).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów).

Przemysleć, zastanowić się, rozważyć; perpendere PolAnt; cogitare Modrz (49) :

a. *O poznaniu (wobec tajemnicy, problemu lub tekstu je zawierającego):* *chcieć poznać a. dowiedzieć się a. zrozumieć, zgłębić, dociec, zanalizować, zbadać* (42) : Bo kto łie wda w trudnoścí/ iuż wolność záprzeda/ Acz cżáfem y łam ná fię rozmyfliwzy bieda. *RejWiz* 54v.

rozmyślić co (8): Et lingua mea meditabitur iusticiam tuam tota die laudem tuam. A Ięzik moy rozmyfli/ y będzie wyflawiał łprawiedliwość twoię y przez czały dzień chwałę twoię. *WróbZołt* 34/28; A což to czynić pokuthę moy miły Pánie? [...] rozmyflić łobie łtrách á frogość obietnic iego/ ktore ná rozlicznych mieyfcach nieomylnie grzełznikom obiecał/ y záwždy ie wypełniał. *RejAp* D3v; *RejPos* 267v; á což on [Bóg] będąc niełkończoną mądrością niema włzytkiego rozmyflić y rozważniey wiedzieć gdzie łie co dzieie? *RejZwierc* 147v, 149. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym;* »rozmyślić grzechy swoje«.

[*rozmyślić na co:* y na przyjaciółką náłę prosbę a łaskawe żądanie/ łtakową pilnoścí y opatrnoścí przeirzeli/ że co iedno y namnieiłłego w niey náłzli/ na co by rołmiłlic trzeba/ to nam oni/ to iest Theologowie/ wiernie oznaimili *UstKościel* A4v.]

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1); *zaimek pytajny* (10), *(i)że* (5), *jeśli* 'czy' (1)] (16): A ták gdy łobie rozmyflił/ Iże ták niecnie vczynił: Sumnienie iego zmázáne/ Przywiodło ij w rołpaczanie. *BierEz* G; Rozmyłże łobie w iákicy tu rołkołzy pływác będzieł/ á co cie tu potyka *RejPos* 130; S tego káždj łácno obaczyć może/ gdy poźrzy łam do łercá á łumnienia łwego/ á rozmyfli co iest/ á długoli ma trwác. *RejPos* 228v, 180v, 224, 335; Rozmyłże prołzę cię iżeś mię iáko z gliny vlepił/ ázás mię wproch obrociłz. *GrzegŚm* 1; Niechże [król] łobie rozmyfli iefliże go do niebá podniołá czyli też thák w ziemi zołtác mułi *RejZwierc* 48; A což było uczynić? Początkom zábiegác. A iáko? Rozmyfliwzy iż to zle więc łie nie upijác. *RejZwierc* 134; Abowiem łąc niektore rzeczy ktore łie złemi á łtráłznemi s pirwotku zdádza/ á pothym rozmyfliwzy w co łie ná pothym obrocić máia/ nic łtráłznemi nie będą. *RejZwierc* 177v; A gdyż go [*Turka*] teras mamy w Wołofzech w Węgrzech/ rozmyłmy łobie że nam łą łzkodliwi Sędziakowie *MycPrz* II B4v; *ModrzBaz* 140; *SkarŻyw* [197]; Rozmył iedno łobie/ iákicy vpadki łpráwiłło połpolite opilltwo. *WerGośc* 238; *WisznTr* 31; Rozmyłcie iákicy od tey mátki/ od korony y Rzeczypołpo: tey/ dołbrodziejłtwá y vpominki maćie. *SkarKazSej* 665.

Zwroty: »rozmyślić grzech(y) swoj(e)« = *zrobić rachunek sumienia* (2): Rozmył łobie grzechy łwoie Iż zrozumim łprawy twoie. *RejKup* h7v; *RejPos* [249]v.

»rozmyślić sobie, u siebie« [*szyk zmienny*] (13:1): *BierEz* G; A tak rozmył malo łobie. A nys fię będziey łpowiedał Będę przet tobą wnet młá miał *RejKup* c2v, h7v; *RejAp* D3v; *RejPos* 130, 224,

335; *RejZwierc* 48; *RejZwiercTrzec* Aaa2v; *MycPrz* II B4v; A teraz niechby to káždy v siebie rozmyślił [Nunc quisque cum animo suo cogitet]/ iákoby to byłá teráznieyřzym vcźciwa rzecz/ potomkom fie dác zwyciężyć łzczodrobliwością przeciw Rzeczyřpolitey. *ModrzBaz* 140; *SkarŻyw* [197]; *WerGość* 238; Co mnie dziś iutro tobie/ rozmył káždy łobie. *WisznTr* 8.

»rozmyślić w sumnieniu swoim« (1): A rozmyłay iáki tho ieřt řtrách/ y iáka pomřtá/ gdy rozmyłřz grzech řwoy w řumnieniu řwoim/ á nie rozmyłay fie nic ná przedłuzenie cźáfu. *RejPos* [249]v.

W przen (2) :

Fraza: »rozum, umyřł rozmyřli« (1:1): ieřzyk thego [natury Boga] řadny nie wymowi/ Ani vmyřł rozmyřli/ áni gębá powie *RejWiz* 114; *RejPos* 267v.

Szereg: »ani ogárnąć, ani rozmyřlić« (1): Ktorych [rozkoszy niebá]/ iáko piřmo powiáda/ řadny rozum/ áni ogárnąć/ áni rozmyřlić moře. *RejPos* 267v.

a. *W powiřzaniu z przeřyciem religijnym, rozwařzyć tajemnice wiary* (14) :

rozmyřlić co (5): *OpecŻyw* 1v, 20; *PatKaz I* 88; *RejZwierc* [203]v; Abyřmy płácz y řmutek Bogárodzice y Apořtołow/ ktory w ten dzień mieli/ rozmyřlili: á zmartwychwřtánie řyná Bořego zwięřzym po pořcie weřelem rořczytáli. *SkarJedn* 234.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: zaimek względný (3), jako [= że] (4), iż, jeśli 'czy' (1)] (9): *OpecŻyw* 8v, 14v, 33v, 88v; rořmyřłmy yeřzly nad ynřze wzyuoczye řwycch matek pořzwyáczone ta panna uyřřzey yeřt pořzwyáczona *PatKaz I* 95v, 97v, 143v; *RejPos* 168; *BudBib Deut* 8/5.

Zwroty: »rozmyřlić sercem, w sercu« [szyk zmienny] (1:1): *OpecŻyw* 20v; Przeto rozmyřłřz w řercu twoim [scies cum corde tuo (marg) perpendes hoc tecum (-)]/ iřz iáko (kiedy) kto ćwiczý řyná řwego (ták) Iehowá Bog twoy ćwiczý ćię. *BudBib Deut* 8/5.

»rozmyřlić sobie« (6): *OpecŻyw* 8v, 14v, 33v, 88v; Rozmyřłře łobie iáki to řyn á iáki to krolewic przychodzi do ciebie s tymi nowinámi wdzyęcźnymi/ iřz fie iuř poiednáł zá cie z Oycem řwoim/ á iřz iuř nágrodził zá cie/ y záplácił/ y zářthápił wřzytko ono márne przewinienie twoie. *RejPos* 168; *RejZwierc* [203]v.

Szeregi: »ogłádać i rozmyřlić« (1): Ogláday ij rozmył tu łobie o duřfo nábořná/ iaká tam żálořz ij boleřz byla/ gdy fie z řynem matka rořtáwala. *OpecŻyw* 88v.

»uwařzyć a rozmyřlić« (1): A gdy to wřzytko vwařyřz á rozmyłřz łobie/ tu fie podziwuieřz y przypátryřz dziwnym řpráwam Páńřkim *RejZwierc* [203]v.

»wymowić i rozmyřlić« (1): Czos ty za řlodkořz miała krolowá niebieřká/ gdys na řwiat narodzila namileyřřego řyna/ ktořz to moře wymowitz ij řercem rozmyłřz/ iedno ty panno milá tzoř tego zakuřila. *OpecŻyw* 20v.

W przen (1) :O duřfo nábořná rozmył łobie/ iako ona panna w piętnárcie łát młodá/ řromieřzliwá/ chodzenim řpratzowaná/ dom od domu chodzi zapáłaiářz fie gołpody prořřářz/ a nikt ieřy niechce przyiářz *OpecŻyw* 14v.

b. *O ustosunkowaniu się do tego, co będzie lub ma być; tu przed podjęciem działań: zaplanować, obmyřlić* (7) :

rozmyřlić co (1): iřz z wolej cźłowieczey ieřt rozmyřlić drogę łobie/ ále z wolej Bořey ieřt kářde pořtápienie iego. *RejPos* 172v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1); zaimek względny (2), aby (2)] (4): *ForCnR* Bv; Przed ńtarością łobie rozmył aby dobrze żyw był *BielŻyw* 146; kto lie czuye nychay przepusci/ á rozmyłli to łoby/ áby łzkoły yáko vbogye fáry wípomagał *GliczKsiqż* L2; *RejPos* 261.

Zwroty: »dobrze rozmyślic« (1): ty tedy tzo chceż vcziničz dobrze łobie rozmył. *ForCnR* Bv.

»sobie rozmyślic« [*szyk zmienny*] (5): *ForCnR* Bv; A powoly łobie rozmył A potem my powiedz łwá mył. *RejKup* h7v; *GliczKsiqż* L2; *RejPos* 261; Y píarż pápiru nie podniefie/ aż łobie pirwey rozmyłli co ná nim pífac ma. *RejZwierc* 22v.

Szereg: »rozmyślic a uważyc« (1): A thák rozmył á vważ tho łobie mocno moy miły bráciřzku/ co s łobą czynic mař *RejPos* 261.

Synonimy: rozebrać, rozeznać, rozliczyć, rozmiarkować.

Formacje współrdzenne cf **MYŚLIĆ**.

Cf **ROZMYŚLENIE, ROZMYŚLONY**